

Eindopdracht

Naam: Eva Lahitova

1 **SITUATIESCHETS VAN DE TAALGEMEENSCHAP**

In België woont er een redelijk aantal Slowaken die vooral naar België zijn gekomen omwille van hun werk of hebben een Belgische partner. Ze wonen verspreid over het hele land en er is in België geen echte taalgemeenschap gebonden aan een bepaalde regio. Hierdoor zijn de Slowaken geneigd om de Nederlandse taal vrij snel te leren.

In tegenstelling tot de Slowaken woont er in België een grote groep Roma's afkomstig uit Slowakije en deze groep heeft zich in de periode van de laatste 20 jaar vooral in grote steden gevestigd. Een koploper in Vlaanderen is in dit geval de stad Gent waar er naar schatting zo'n 2000 Roma's uit Slowakije wonen ofwel 90% van de Slowaakse nieuwkomers in Gent zijn Roma's. De thuistaal van Roma's is het Romanes. De Roma's afkomstig uit Slowakije spreken bijna altijd ook heel goed Slowaaks, de standaardtaal in Slowakije. Het analfabetisme komt bij de Roma's uit Slowakije maar heel zelden voor, al zijn de meesten maar laaggeschoold. Aangezien zowel de Roma's alsook hun taal, het Romanes, in Slowakije een lage sociale status hebben, geven veel Roma's die zich in België vestigen, niet graag toe dat zij thuis Romanes spreken. Kinderen die in deze gezinnen opgroeien worden dan vanaf hun geboorte in feite tweetalig opgevoed. Ingevolge van deze situatie wordt aan deze kinderen dikwijls geen van de twee talen in voldoende mate of correcte vorm aangeboden, waardoor zijn dan later geen goede basis hebben om het Nederlands te leren. Het is daarom heel belangrijk om hiermee rekening te houden in geval van eventuele problemen met de verwerving van de Nederlandse taal op school.

2 CONTRASTIEVE ANALYSE

2.1 FONOLOGIE

NEDERLANDS		TAAL: SLOWAAKS			
vocalen					
a	[ɑ]	<i>ka<u>t</u></i>	ma <u>č</u> ka	škola <u>a</u>	pa <u>s</u> tier
	[a]	<i>ma<u>n</u>en</i>	z <u>a</u> ber	zab <u>a</u> vač	lá <u>m</u> ať
aa	[a]	<i>ma<u>a</u>n</i>	p <u>a</u> r	zbl <u>a</u> zniť sa	ná <u>u</u> šnica
e	[ə]	<i>de</i>	---	---	---
	[ɛ]	<i>pe<u>t</u></i>	se <u>d</u> em	obe <u>z</u> ita	ome <u>l</u> eta
	[e]	<i>me<u>r</u>en</i>	tr <u>e</u> ning	b <u>e</u> žová	pe <u>k</u> né
ee	[e]	<i>me<u>e</u>r</i>	man <u>e</u> vre	sys <u>t</u> ém	f <u>e</u> n
i	[ɪ]	<i>pi<u>t</u></i>	piť	py <u>t</u> liak	sign <u>a</u> l
ie	[ij]	<i>lie<u>d</u></i>	p <u>y</u> ťat' sa	pr <u>i</u> sny	v <u>i</u> ťat'
o	[ɔ]	<i>to<u>p</u></i>	o <u>k</u> no	o <u>t</u> očiť	no <u>v</u> ý
	[o]	<i>ho<u>p</u>en</i>	ó <u>d</u> a	mó <u>d</u> a	epizó <u>d</u> a
oo	[o]	<i>ho<u>o</u>p</i>	vag <u>o</u> n	epit <u>e</u> tón	br <u>o</u> m
u	[ʏ]	<i>bu<u>s</u></i>	---	---	---
	[y]	<i>mu<u>r</u>en</i>	---	---	---
uu	[y]	<i>mu<u>u</u>r</i>	---	---	---
oe	[u]	<i>ko<u>e</u>k</i>	zasl <u>u</u> žený	s <u>u</u> d	ú <u>p</u> let
eu	[ø]	<i>ne<u>u</u>s</i>	---	---	---
ou	[ʌu]	<i>zo<u>u</u>t</i>	au <u>t</u> o	st <u>a</u> vba	zab <u>a</u> v sa
au	[ʌu]	<i>rau<u>w</u></i>	Au <u>s</u> trália	pri <u>p</u> rav sa	da <u>v</u>
ui	[œy]	<i>hu<u>i</u>s</i>	---	---	---
ei	[ei]	<i>ge<u>i</u>t</i>	ra <u>j</u>	a <u>j</u>	va <u>j</u> ce
ij	[ɛij]	<i>ti<u>j</u>d</i>	zaj <u>a</u> c	kra <u>j</u> an	maj <u>a</u> k

De Slowaakse taal wordt geschreven in het Latijnse alfabet, maar met veel diakritische tekens. Opvallend aan het Slowaaks is het feit dat de klemtoon bijna altijd op de eerste lettergreep valt. De lange klinkers worden geschreven met een accent: á, é, í, ó, ú, en ý. Zonder accent worden klinkers kort uitgesproken. Ook zijn er klinkers die niet voorkomen in het Slowaaks, maar wel in het Nederlands:

- de /y:/ als in het Nederlandse woord 'bruusk'
- de stomme –e /ə/ als in het Nederlandse lidwoord 'de'
- de /ʏ/ als in het Nederlandse woord 'put'

Mogelijke moeilijkheden:

Slowaakse leerders zullen waarschijnlijk het stomme –e /ə/ uitspreken als -e [ɛ]. Ze zullen ook de neiging hebben om de klinker -u [ʏ] of -uu [y:] uit te spreken als – oe [u]. Deze fout zal nog makkelijker voorvallen bij het lezen van een geschreven tekst aangezien de letter –u in het Slowaaks als de klinker [u] wordt gelezen en niet als de klinker /ʏ/ zoals in het Nederlands. Misschien is het belangrijk om te onthouden dat in het Slowaaks de letter –y als [ij] wordt gelezen.

Er zouden wel problemen kunnen ontstaan bij het waarnemen van klinkers in het Nederlands, wanneer deze gereduceerd worden of assimilatie ondergaan, omdat klinkers in het Slowaaks altijd volledig uitgesproken worden.

De Slowaakse taal telt 4 tweeklanken: ia [ia], ie [ie], iu [iu], ô [üo]. De klinkers ia [ia], ie [ie], iu [iu] worden met een /j/ tussen de twee klanken uitgesproken, dwz.: [ija], [ije], [iju]

Mogelijke moeilijkheden:

Het Slowaaks heeft geen tweeklanken ui [œy] en eu [øy], ze kunnen daarom voor Slowaakse leerders een probleem vormen.

Bij het lezen van een geschreven tekst zullen zij ook waarschijnlijk de neiging hebben om de letters –ie als [ije], –eu als [eu] en –ui als [uji] uit te spreken.

NEDERLANDS		TAAL:			
consonanten					
b	[b]	<i>boot</i>	bledý	oboje	zábava
c	[k]	<i>cactus</i>	klam	oko	prídavok
	[s]	<i>citroen</i>	stát'	kokos	opasok
ch	[x]	<i>chaos</i>	chlad	pochválit'	osoh
	[ʃ]	<i>chef</i>	štyri	plášt'	vieš
d	[d]	<i>dak</i>	dom	odomknút'	zadný
f	[f]	<i>fiets</i>	fialka	afektovaný	fotograf
g	[ɣ]	<i>gat</i>	Agáta **	august **	Uganda**
	[g]*	<i>garçon</i>	gól	gramatika	geograf
h	[ɦ]	<i>hand</i>	hlad	nahota	hádať
j	[j]	<i>jas</i>	jasný	objat'	nástroj
	[ʒ]	<i>journaal</i>	žena	prežehlit'	ruža
	[dʒ]*	<i>jazz</i>	džez	džínsy	džem
k	[k]	<i>kat</i>	kilo	pekný	obojok
l	[l]	<i>lamp</i>	líce	oblasť	posol
m	[m]	<i>maan</i>	mier	zámok	rozum
n	[n]	<i>net</i>	november	rovina	on
ng	[ŋ]	<i>ring</i>	Jan̄ko	gong	banka
p	[p]	<i>pop</i>	papier	ospalý	zásyp
q	[k]	<i>quote</i>	kvartet	quasi*	kvóta
r	[r], [R]	<i>rijp</i>	rezať	zmrazit'	bazár
s	[s]	<i>soep</i>	slon	pestovať	hlas
t	[t]	<i>tijd</i>	tri	otestovať	zamat
v	[v]	<i>vier</i>	visieť	vyvenčiť	vletieť
w	[u]	<i>wie</i>	vľak***	vľba***	vľča***
x	[ks]	<i>xylofoon</i>	keks	fax*	text*
y	[j]	<i>yoga</i>	jóga	zjest'	zahraj
z	[z]	<i>zacht</i>	zem	námraza	pozemok

* enkel in leenwoorden

** (als allofoon van [g])

*** (als allofoon van [v])

Een algemeen kenmerk van Slavische talen, onder andere ook het Slowaaks, is de grote hoeveelheid aan medeklinkers en sisklanken zoals -š [ʃ] (chef), -ž [ʒ] (garage), -dž [dʒ] (jungle), -dz /d͡z/ (badzitje), -č [tʃ] (Tsjechië), -ď [ɟ] of [dʲ] (djatihout), -ť [c] of [tʲ] (tja), -ň [ɲ] of [ɲj] (njet), -l̩ [ʌ] of [l̩j] (Ljubljana), -í [i:] en – ř [r:]

Opmerkelijk voor de Slowaakse taal is het gebruik van veel medeklinkers achter elkaar bv. *zhrdzavieť*. In medeklinkerclusters worden dan alle obstruenten oftewel stemhebbend of stemloos gerealiseerd, afhankelijk van regressieve assimilatie bij de laatste consonant binnen die cluster.

Mogelijke moeilijkheden:

Over het algemeen gezien heeft het Slowaaks veel medeklinkers die ook in het Nederlands bestaan. Slowaken zullen waarschijnlijk wel moeite hebben met de uitspraak van [ʋ] (wang) en [ɣ] (groot) aangezien deze in het Slowaaks enkel als allofonen voorkomen. Ze zullen deze klanken eerder uitspreken als [f] of [v] en [g] of [χ].

2.2 MORFOLOGIE

2.2.1 LIDWOORDEN

NEDERLANDS		enkelvoud		meervoud	
bepaald lidwoord	mannelijk	de	<u>de</u> man	de	<u>de</u> mannen
	vrouwelijk		<u>de</u> vrouw		<u>de</u> vrouwen
	onzijdig		<u>het</u> boek		<u>de</u> boeken
onbepaald lidwoord	mannelijk	een	<u>een</u> man	-	mannen
	vrouwelijk		<u>een</u> vrouw		vrouwen
	onzijdig		<u>een</u> boek		boeken

Zoals alle andere Slavische talen kent het Slowaaks geen lidwoorden. Dit betekent dat bv. het woord “vino” (wijn) kan het volgende betekenen: wijn, een wijn, de wijn. Bij een vertaling van het Slowaaks naar het Nederlands kan een zelfstandig naamwoord afhankelijk van de context, vertaald worden met een onbepaald lidwoord (een), bepaald lidwoord (de, het), of zoals in de brontekst, geheel zonder lidwoord.

2.2.2 ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN (MEERVOUD)

NEDERLANDS		
mannelijk	enkelvoud + ‘-en’/‘-s’	<i>stoel<u>en</u></i> <i>tafel<u>s</u></i>
vrouwelijk		
onzijdig		

Slowaakse zelfstandige naamwoorden kennen drie geslachten: mannelijk, vrouwelijk en onzijdig en 6 naamvallen. Aangezien Slowaaks een flecterende taal is, worden de zelfstandige naamwoorden volgens 12 voorbeelden (4 voor mannelijk geslacht, 4 voor vrouwelijk geslacht en 4 voor onzijdig geslacht) verbogen. Ieder van deze 12 voorbeelden heeft ongeveer 10 verschillende uitgangen. Ieder zelfstandig naamwoord heeft een basisvorm die een andere uitgang krijgt als de functie, de naamval en het getal (enkelvoud of meervoud) verandert.

Hier volgt een voorbeeld:

Naamval	Mannelijk		Vrouwelijk		Onzijdig	
	Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e naamval	chlap	chlapi	žena	ženy	vysvedčenie	vysvedčenia
2 ^e naamval	chlapa	chlapov	ženy	žien	vysvedčenia	vysvedčení
3 ^e naamval	chlapovi	chlapom	žene	ženám	vysvedčenu	vysvedčeniám
4 ^e naamval	chlapa	chlapov	ženu	ženy	vysvedčenie	vysvedčenia
5 ^e naamval	chlapovi	chlapoch	žene	ženách	vysvedčení	vysvedčeniách
6 ^e naamval	chlapom	chlapmi	ženou	ženami	vysvedčením	vysvedčeniami

Mogelijke moeilijkheden:

In het Nederlands krijgt het zelfstandig naamwoord geen uitgang. Het zou zo kunnen zijn dat de Slowaakse leerders in het Nederlands toch een uitgang achter zelfstandige naamwoorden plaatsen, omdat ze dit in hun moedertaal doen.

Verder maakt het Slowaaks net als het Nederlands gebruik van verkleinwoorden. In het Slowaaks is het veel duidelijker wanneer welke vorm gebruikt dient te worden. In het Nederlands is het een stuk minder doorzichtig wanneer welk verkleinwoord gebruikt wordt. Het zou dus zo kunnen zijn dat de leerders niet goed zullen weten wanneer ze welk achtervoegsel moeten gebruiken. Daarnaast komt de stomme -e niet voor in het Slowaaks, terwijl deze soms wel bij de vorming van een verkleinwoord wordt gebruikt in het Nederlands, bijvoorbeeld in het woord 'bloemĳtje'. Slowaakse leerders van het Nederlands zullen waarschijnlijk problemen ondervinden bij het gebruiken en produceren van deze klank.

2.2.3 BIJVOEGLIJKE NAAMWOORDEN (CONGRUENTIE)

NEDERLANDS		enkelvoud		meervoud	
bepaald lidwoord	mannelijk	+ '-e'	<i>de klei<u>ñ</u> man</i>	+ '-e'	<i>de klei<u>ñ</u> mannen</i>
	vrouwelijk		<i>de klei<u>ñ</u> vrouw</i>		<i>de klei<u>ñ</u> vrouwen</i>
	onzijdig		<i>het klei<u>ñ</u> boek</i>		<i>de klei<u>ñ</u> boeken</i>
onbepaald lidwoord	mannelijk	+ '-e'	<i>een klei<u>ñ</u> man</i>	+ '-e'	<i>klei<u>ñ</u> mannen</i>
	vrouwelijk		<i>een klei<u>ñ</u> vrouw</i>		<i>klei<u>ñ</u> vrouwen</i>
	onzijdig	-	<i>een klein boek</i>		<i>klei<u>ñ</u> boeken</i>

De bijvoeglijke naamwoorden hebben net zoals de zelfstandige naamwoorden verschillende vormen: mannelijk, vrouwelijk, onzijdig, meervoud of enkelvoud. Al deze vormen worden ook nog eens vervoegd naar een van de zeven naamvallen. Het geslacht, de naamval en het getal van bijvoeglijke naamwoorden worden aangegeven door "agreement" met het zelfstandig naamwoord. Dit betekent concreet dat de uitgang van het bijvoeglijk naamwoord bepaald wordt door het zelfstandig naamwoord.

Hier volgt een voorbeeld:

Naamval	Mannelijk		Vrouwelijk	
	Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e naamval	dobrý chlap	dobří chlapi	dobrá žena	dobré ženy
2 ^e naamval	dobrého chlapa	dobrých chlapov	dobrej ženy	dobrých žien
3 ^e naamval	dobrom chlapovi	dobrým chlapom	dobrej žene	dobrým ženám
4 ^e naamval	dobrého chlapa	dobrých chlapov	dobrú ženu	dobré ženy
5 ^e naamval	dobrom chlapovi	dobrých chlapoch	dobrej žene	dobrých ženách
6 ^e naamval	dobrým chlapom	dobrými chlapmi	dobrou ženou	dobrými ženami

Mogelijke moeilijkheden:

In het Slowaaks bestaat het bijvoeglijk naamwoord net als het Nederlands uit een basis met een achtervoegsel. In het Nederlands wordt het achtervoegsel echter niet altijd gebruikt. (voorbeeld: een mooi huis). Het zou zo kunnen zijn dat Slowaakse leerders van het Nederlands om die reden altijd een uitgang achter het bijvoeglijk naamwoord zullen plaatsen, bv. 'een mooie huis'.

2.2.4 VOORNAAMWOORDEN

NEDERLANDS		persoonlijk vnw	wederkerend vnw	bezittelijk vnw	
enkelvoud	1 ^e p.	ik	me	mijn	<i>Ik was me. Ik was mijn zus.</i>
	2 ^e p.	jij	je	jouw	<i>Jij wast je. Jij wast jouw zus.</i>
	3 ^e p.	hij/zij/het	zich	zijn/haar	<i>Hij wast zich. Hij wast zijn zus.</i>
meer- voud	1 ^e p.	wij	ons	ons/onze	<i>Wij wassen ons. Wij wassen onze zus.</i>
	2 ^e p.	jullie	je/jullie	jullie	<i>Jullie wassen je. Jullie wassen jullie zus.</i>
	3 ^e p.	zij	zich	hun	<i>Zij wassen zich. Zij wassen hun zus.</i>
TAAL:		persoonlijk vnw	wederkerend vnw	bezittelijk vnw	
enkel- voud	1 ^e p.	ja	sa	môj/moja/moje	<i>Umývam sa. Umývam svoju* sestru.</i>
	2 ^e p.	ty	sa	tvoj/tvoje/tvoje	<i>Umývaš sa. Umývaš svoju* sestru.</i>
	3 ^e p.	on/ona/ono	sa	jeho/jej	<i>Umýva sa. Umýva svoju* sestru.</i>
meer- voud	1 ^e p.	my	sa	náš/naša/naše	<i>Umývame sa. Umývame svoju* sestru.</i>
	2 ^e p.	vy	sa	váš/vasa/vaše	<i>Umývate sa. Umývate svoju* sestru.</i>
	3 ^e p.	oni	sa	ich	<i>Umývajú sa. Umývajú svoju* sestru.</i>

In het Slowaaks worden persoonlijke voornaamwoorden in de zin slechts gebruikt wanneer het een nadruk of tegenstelling betreft, bv. “*plávam*” (ik zwem) of “*ja plávam a nie ty*” (ik zwem en niet jij). Het Slowaaks is daarmee (gedeeltelijk) een pro-drop taal: het onderwerp is niet altijd verplicht. Dit komt omdat de persoon in het Slowaaks normaliter aangeduid wordt door middel van de werkwoordsuitgang.

Het geslacht en de naamval van de bezittelijke voornaamwoorden is altijd in overeenstemming met het geslacht en de naamval van het zelfstandig naamwoord. Ook hier zijn weer aparte verbuigingen voor mannelijk, vrouwelijk, onzijdig, enkelvoud en meervoud.

Indien het bezittelijk voornaamwoord naar het onderwerp van de zin verwijst, wordt er in dat geval altijd het bezittelijk voornaamwoord “*svoj*” gebruikt, bv. de zin “Ze speelt met haar pop.”: “*Hrá sa so svoju bábikou*” (het is haar pop) en “*Hrá sa s jej bábikou*” (het is een pop van een ander meisje).

Hier volgt een voorbeeld hoe het bezittelijk voornaamwoord “tvoj” (jouw) met een zelfstandig naamwoord van mannelijk, vrouwelijk en onzijdig geslacht wordt verbogen:

Naamval	Mannelijk		Vrouwelijk		Onzijdig	
	Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e naamval	tvoj	tvoji	tvoja	tvoje	tvoje	tvojich
2 ^e naamval	tvojho	tvojich	tvojej	tvojich	tvojho	tvojim
3 ^e naamval	tvojmu	tvojim	tvojej	tvojim	tvojmu	tvoje
4 ^e naamval	tvojho	tvojich	tvoju	tvoje	tvoje	tvojich
5 ^e naamval	tvojom	tvojich	tvojej	tvojich	tvojom	tvojich
6 ^e naamval	tvojím	tvojími	tvojou	tvojími	tvojím	tvojími

Mogelijke moeilijkheden:

Aangezien het in het Slowaaks normaliter niet nodig is om de persoonlijke voornaamwoorden te gebruiken, kan het ertoe leiden dat de Slowaakse kinderen die het Nederlands leren het persoonlijk voornaamwoord weglaten.

Slowaakse leerders kunnen in het Nederlands mogelijkwijs een uitgang achter het bezittelijk voornaamwoord plaatsen omdat de voornaamwoorden in het Slowaaks allemaal voorzien zijn van een verbuiging.

2.2.5 WERKWOORDEN

NEDERLANDS		onvoltooid tegenwoordige tijd (OTT)		voltooid tegenwoordige tijd (VTT)	
enkel- voud	1 ^e pers	stam	<i>ik werk</i>	OTT van 'hebben/zijn' + voltooid deelwoord	<i>ik heb gewerkt</i>
	2 ^e pers	stam + '-t'	<i>jij werkt</i>		<i>jij hebt gewerkt</i>
	3 ^e pers		<i>hij werkt</i>		<i>hij heeft gewerkt</i>
meer- voud	1 ^e pers		infinitief		<i>wij werken</i>
	2 ^e pers	<i>jullie werken</i>			<i>jullie hebben gewerkt</i>
	3 ^e pers	<i>zij werken</i>			<i>zij hebben gewerkt</i>
		onvoltooid verleden tijd (OVT)		voltooid verleden tijd (VVT)	
enkel- voud	1 ^e pers	stam + '-te'/'-de'	<i>ik werkte</i>	VTT van 'hebben/zijn' + voltooid deelwoord	<i>ik had gewerkt</i>
	2 ^e pers		<i>jij werkte</i>		<i>jij had gewerkt</i>
	3 ^e pers		<i>hij werkte</i>		<i>hij had gewerkt</i>
meer- voud	1 ^e pers	stam + '-ten'/'-den'	<i>wij werkten</i>		<i>wij hadden gewerkt</i>
	2 ^e pers		<i>jullie werkten</i>		<i>jullie hadden gewerkt</i>
	3 ^e pers		<i>zij werkten</i>		<i>zij hadden gewerkt</i>
		toekomstige tijd		voorwaardelijke tijd	
enkel- voud	1 ^e pers	OTT van 'zullen' + infinitief	<i>ik zal werken</i>	VTT van 'zullen' + infinitief	<i>ik zou werken</i>
	2 ^e pers		<i>jij zal werken</i>		<i>jij zou werken</i>
	3 ^e pers		<i>hij zal werken</i>		<i>hij zou werken</i>
meer- voud	1 ^e pers		<i>wij zullen werken</i>		<i>wij zouden werken</i>
	2 ^e pers		<i>jullie zullen werken</i>		<i>jullie zouden werken</i>
	3 ^e pers		<i>zij zullen werken</i>		<i>zij zouden werken</i>

Infinities: stem + '-t' 'pracovať' (werken)

TAAL: SLOWAAKS		tegenwoordige tijd (TT)			
enkel-voud	1 ^e pers	stem + 'm'		(ja) pracujem	
	2 ^e pers	stem + 'š'		(ty) pracuješ	
	3 ^e pers	stem + 'e'		(on) pracuje	
meer-voud	1 ^e pers	stem + 'me'		(my) pracujeme	
	2 ^e pers	stem + 'te'		(vy) pracujete	
	3 ^e pers	stem + 'jú'		(oni) pracujú	
		verleden tijd (VT)			
enkel-voud	1 ^e pers	voltooid deelwoord + TT van 'zijn'		pracoval(-a) som	
	2 ^e pers	voltooid deelwoord + TT van 'zijn'		pracoval(-a) si	
	3 ^e pers	voltooid deelwoord		pracoval(-a, -o)	
meer-voud	1 ^e pers	voltooid deelwoord + TT van 'zijn'		pracovali sme	
	2 ^e pers	voltooid deelwoord + TT van 'zijn'		pracovali ste	
	3 ^e pers	voltooid deelwoord		pracovali	
		toekomstige tijd (TKT)		voorwaardelijke tijd	
enkel-voud	1 ^e pers	TKT van 'zijn' + infinitief	budem pracovať	voltooid deelwoord + by + TT van 'zijn'	pracoval(-a) by som
	2 ^e pers		budeš pracovať		pracoval(-a) by si
	3 ^e pers		bude pracovať	voltooid deelwoord + by	pracoval(-a, -o) by
meer-voud	1 ^e pers		budeme pracovať	voltooid deelwoord + by + TT van 'zijn'	pracovali by sme
	2 ^e pers		budete pracovať		pracovali by ste
	3 ^e pers		budú pracovať	voltooid deelwoord + by	pracovali by

Het Slowaaks kent slechts drie tijden: tegenwoordige tijd, verleden tijd en toekomstige tijd. Veel werkwoorden zijn onregelmatig. Zoals eerder vermeld gebruiken Slowaken alleen persoonlijke voornaamwoorden wanneer ze iets willen benadrukken. Als dit niet het geval is, worden ze weggelaten.

Het werkwoord wordt in tegenwoordige tijd gevormd door simpele vervoegde vorm.

De verleden tijd wordt aangegeven met een voltooid deelwoord en in de 2^e en 3^e persoon ook met een hulpwerkwoord (de tegenwoordige tijd van het werkwoord 'zijn'). Het voltooid deelwoord krijgt altijd een uitgang. Deze uitgang is afhankelijk van het getal en in het enkelvoud ook van het geslacht van het onderwerp.

De toekomstige tijd wordt gevormd door de toekomstige tijd van het hulpwerkwoord 'zijn' samen met een infinitief van een imperfectief werkwoord.

De voorwaardelijke tijd wordt gevormd op dezelfde wijze als de verleden tijd, alleen wordt achter het voltooid deelwoord het partikel 'by' gevoegd.

De werkwoorden kennen bijna allemaal een zgn. imperfectieve en een perfectieve vorm. Dit verschijnsel dient om de duur en de aard van de handeling aan te geven, bv. 'počut' (luisteren) = 1 keer, perf. en 'počúvať' (luisteren) = herhaaldelijk of voortdurend, imperf.

De ontkenning van een handeling geeft men heel eenvoudig aan door 'ne-' vooraan aan het werkwoord te voegen, bv. 'neplávať' (niet zwemmen). Hierdoor en ook door het feit dat de persoonlijke

voornaamwoorden in het Slowaaks niet worden gebruikt, heeft men in de Slowaaks minder woorden nodig voor een uitdrukking dan in het Nederlands, bv. 'neplával' (=1 woord) en 'hij heeft niet gezwommen' (=4 woorden).

Het Slowaaks i.t.t. het Nederlands gebruikt een dubbele ontkenning 'nechcem nič' 'ik wil niets'.

Mogelijke moeilijkheden:

Alle vervoegingen in het Slowaaks hebben een eigen uitgang. Dit is anders in het Nederlands, waar de ik-vorm dan ook geen werkwoordsuitgang heeft. Het is dan ook denkbaar dat Slowaakse kinderen ook een uitgang achter de ik-vorm plakken in het Nederlands, omdat ze dat gewend zijn vanuit hun moedertaal. Ook zou het zo kunnen zijn dat ze bij een werkwoord een andere uitgang gaan gebruiken vooraleer ze de uitgangen onder de knie krijgen.

Verder heeft het Nederlands meer werkwoordstijden dan het Slowaaks. De kinderen zullen in het begin problemen hebben met het onder de knie krijgen van de werkwoordstijden die niet in het Slowaaks voorkomen.

Een ander punt is het gebruik van onregelmatige werkwoorden in het Nederlands die gewoon apart moeten aangeleerd worden.

Het zou ook kunnen dat de Slowaakse leerders aanvankelijk problemen zullen hebben met de enkele negatie in het Nederlands en de juiste plaats van "niet" in de zin.

2.3 SYNTAXIS

2.3.1 WOORDVOLGORDE

NEDERLANDS		
hoofdzin	onderwerp – werkwoord – lijdend voorwerp	<i>Jan koopt een appel.</i>
bijzin	onderwerp – lijdend voorwerp – werkwoord	<i>Ik denk dat Jan een appel koopt.</i>
vraagzin	werkwoord – onderwerp – lijdend voorwerp	<i>Koopt Jan een appel?</i>

TAAL: SLOWAAKS		
hoofdzin	onderwerp – werkwoord – lijdend voorwerp	<i>Jan kupuje jablko.</i>
bijzin	onderwerp – werkwoord – lijdend voorwerp	<i>Myslím si, že Jan kupuje jablko.</i>
vraagzin	werkwoord – onderwerp – lijdend voorwerp	<i>Kupuje Jan jablko?</i>

Het Slowaaks is net als het Nederlands een SVO-taal (onderwerp-werkwoord-lijdend voorwerp), maar heeft wel een vrijere woordvolgorde. Dit komt door de hoeveelheid naamvallen die de taal heeft: de naamvalsuitgang en niet de plaats van het woord in de zin geeft de grammaticale betekenis weer. Door dit rijke systeem zijn de syntactische relaties binnen de zin altijd transparant. In Slavische talen wil men steeds meer toewerken naar een standaardvolgorde, maar vooral in de schrijftaal is er veel variatie in woordvolgorde zichtbaar.

De informatie in de zin wordt toch geordend volgens een vast principe: oude, bekende informatie plaatst men aan het begin van de zin. Nieuwe informatie en belangrijke mededelingen staan aan het einde van een zin. Wanneer het een emotionele uitdrukking betreft, wordt de informatie wel aan het begin van de zin gezet.

Mogelijke moeilijkheden:

Slowaakse leerders van het Nederlands zullen waarschijnlijk problemen ondervinden met de striktere woordvolgorde in het Nederlands. In het Nederlands worden de rollen binnen de zin (bijvoorbeeld onderwerp en lijdend voorwerp) meer aangegeven door de plaats van deze rollen in de zin. In het Slowaaks specificeren de uitgangen de betekenis en de rollen en is de woordvolgorde minder van belang. Vooral de SOV-woordvolgorde in de bijzinnen en plaats van het werkwoord in deze zinnen is voor de Slowaken bijzonder moeilijk.

De meest voorkomende fouten bij de Slowaakse leerders zijn de foutieve positie van het werkwoord in de bijzinnen bv. "Hij heeft gezegd dat hij **vond** het feestje gisteren heel leuk" i.p.v. "Hij heeft gezegd dat hij het feestje gisteren heel leuk **vond**" en de positie het werkwoord in de zinnen met inversie, bv. "Morgen **ik ga** naar de markt" i.p.v. "Morgen ga ik naar de markt".

2.4 BESLUIT

Het is duidelijk dat de verschillen tussen de Nederlandse en Slowaakse taal enorm zijn, niet alleen op vlak van de taalinhoud maar ook wat de taalvorm betreft. Daarom is het heel belangrijk om na te gaan of de fouten in het Nederlands niet voortvloeien uit de beïnvloeding door de Slowaakse taal en achtergrond. Ik heb in mijn eindopdracht daarom ook de typische mogelijke moeilijkheden opgesomd waarmee de Slowaakse leerders bij de verwerking van de Nederlandse taal kunnen worstelen. Hopelijk kan dit eindwerk behulpzaam zijn bij het onderscheiden van de NT2-fouten en fouten die op een taalstoornis kunnen wijzen.